

Vergaderjaar 2008–2009

29 325

Maatschappelijke opvang

Nr. 35

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 16 april 2009

In de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport¹ bestond er bij enkele fracties behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de brief van 19 januari 2009 inzake de nieuwe verdeelsleutel voor de specifieke uitkering maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGz) en verslavingsbeleid (Kamerstuk 29 325, nr. 32). De op 2 februari 2009 toegezonden vragen en opmerkingen zijn met de door de staatssecretaris bij brief van 16 april 2009 toegezonden antwoorden hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Smeets

Adjunct-griffier van de commissie,
Clemens

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Kant (SP), Snijder-Hazelhoff (VVD), Ferrier (CDA), ondervoorzitter, Joldersma (CDA), De Vries (CDA), Smeets (PvdA), voorzitter, Van Miltenburg (VVD), Schippers (VVD), Smilde (CDA), Koşer Kaya (D66), Willemse-van der Ploeg (CDA), Van der Veen (PvdA), Schermers (CDA), Van Gerven (SP), Wolbert (PvdA), Heerts (PvdA), Zijlstra (VVD), Ouwehand (PvdD), Agema (PVV), Leijten (SP), Bouwmeester (PvdA), Wiegman-van Meppelen Scheppink (CU), Sap (GL) en De Roos-Consemulder (SP).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Van Velzen (SP), Neppérus (VVD), Atsma (CDA), Aasted Madsen-van Stiphout (CDA), Ormel (CDA), Van Dijken (PvdA), Verdonk (Verdonk), Dezentjé Hamming-Bluemink (VVD), Vietsch (CDA), Van der Ham (D66), Uitslag (CDA), Gill'ard (PvdA), Omtzigt (CDA), Langkamp (SP), Vermeij (PvdA), Arib (PvdA), De Krom (VVD), Thieme (PvdD), Bosma (PVV), Luijben (SP), Tichelaar (PvdA), Ortega-Martijn (CU), Halsema (GL) en De Wit (SP).

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
II. Reactie van de staatssecretaris	6

I. VRAGEN EN OPMERKINGEN VANUIT DE FRACTIES

Vragen en opmerkingen van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben eerder aangegeven waarde te hechten aan een strikt onderscheid tussen de voorzieningen waarin de gemeente geacht wordt te voorzien en de voorzieningen die onder de AWBZ (kunnen) vallen. Tevens vinden zij het belangrijk dat het nieuwe model zo eenvoudig mogelijk is en zo min mogelijk herverdelingseffecten teweeg brengt. Ook hebben zij eerder aangegeven dat gemeenten die jarenlang een dure verblijfsvoorziening hebben betaald uit gemeentelijke middelen niet de dupe mogen worden van de herverdeling. Op welke wijze is met deze criteria in het nieuwe verdeelmodel rekening gehouden?

In april 2008 hebben de gemeenten hun stedelijke kompassen moeten aanleveren. Op welke wijze is bij de ontwikkeling van het verdeelmodel rekening gehouden met de ambities in deze kompassen en wat wordt er verder met deze stedelijke kompassen gedaan of hoe worden zij beoordeeld?

De vier grote steden hebben een beroep kunnen doen op extra AWBZ-middelen voor het realiseren van het plan maatschappelijke opvang. In hoeverre kunnen de overige centrumgemeenten ook voor het realiseren van de stedelijke kompassen een beroep doen op extra AWBZ-middelen dan wel op provinciale middelen en op welke wijze worden zij daarin ondersteund en gefaciliteerd?

Wat zijn de randvoorwaarden waarbinnen de herverdeling op basis van de nieuwe verdeelsleutel zal plaatsvinden (tijdsperiode, overgangsregeling, handhaving capaciteit)?

Kan de staatssecretaris na de afronding van het overleg met de gemeenten/VNG de Kamer de gemaakte afspraken en het Cebeonrapport doen toekomen, zo vragen de leden van de CDA-fractie.

Vragen en opmerkingen van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de brief van de staatssecretaris over de nieuwe verdeelsleutel voor de specifieke uitkering maatschappelijke opvang, OGGz en verslavingsbeleid. Vooropgesteld vinden de leden van de PvdA-fractie het goed dat de staatssecretaris in nauw overleg met de 43 centrumgemeenten, de VNG en het bureau Cebeon kijkt naar en werkt aan een nieuwe verdeelsleutel. Het doel is om te komen tot een vraaggestuurd verdeelmodel, dat niet uitgaat van open eind financiering en aandacht heeft voor preventie en het belonen van goed gedrag.

Hoewel het proces nog niet is afgerond en er nog geen definitieve besluiten zijn genomen, hebben genoemde leden een aantal vragen.

1

In de brief merkt de staatssecretaris op dat er nu grote verschillen bestaan tussen centrumgemeenten als het gaat om het met eigen geld dekken van de kosten die gemaakt worden op het gebied van maatschappelijke opvang, OGGz en verslavingsbeleid. Doel van de «herverdeling» is dan

ook een eerlijker verdeling van de specifieke uitkering. Het is echter de vraag of de nieuwe systematiek daartoe leidt. Uit de praktijk blijkt dat MO-instellingen met kosten worden geconfronteerd die zij nergens op kunnen verhalen, met oneigenlijk gebruik van de Wmo tot gevolg. Dit komt omdat een cliënt met matige of ernstige psychiatrische problemen die aanklopt bij een MO-instelling formeel pas voor «zorg» in aanmerking komt op het moment dat hij of zij zowel door een psychiater als door het CIZ is gediagnosticeerd en geïndiceerd. Pas als hieruit naar voren komt dat het inderdaad gaat om matige of ernstige psychiatrische problemen kan de betreffende MO-instelling zich tot de AWBZ wenden.

- Waar kan een MO-instelling de kosten voor begeleiding die voorafgegaan is aan de diagnosestelling declareren? Loopt een MO-instelling hierdoor niet een financieel risico? Moet dan worden gedeclareerd bij de Wmo? Maar is de Wmo daar wel voor bedoeld?
- Betekent dit dat de te leveren AWBZ-gefinancierde zorg dus pas ingaat vanaf de datum waarop de indicatie is afgegeven en niet vanaf het moment dat een cliënt in een MO-instelling wordt geplaatst? Dus de «zoek», «vindt» en «motivatie» fase wordt niet gefinancierd?
- Is dit niet vreemd? Is de kerntaak van een MO-instelling niet het opvangen van cliënten, zodat de noodzakelijk zorg geboden kan worden?

2

In de brief staat verder dat vanaf 2009 aan het budget ook de middelen (€ 30 miljoen) worden toegevoegd die centrumgemeenten krijgen als compensatie voor het uit de AWBZ schrappen van de grondslag «psychosociale problematiek».

Wat gebeurt er met die cliënten die vallen onder de categorie «licht» psychiatrisch? Deze groep komt niet voor AWBZ-gefinancierde begeleiding in aanmerking, waardoor ze tussen wal en schip lijkt te vallen.

- Moet dit gefinancierd worden uit de Wmo? Is de Wmo hier wel voor bedoeld?
- Wie kan er nu op welke manier aanspraak maken op Wmo-gefinancierde zorg en tegen welk tarief?

3

In de brief staat dat het nieuwe model onder andere vraaggestuurd moet zijn. Dit wil zeggen dat de verdeling recht doet aan de opgave van centrumgemeenten. Vraag is echter of het voorgestelde model hieraan wel voldoet, gelet op de problematiek waar «New Towns» mee te maken hebben. In het voorstel van Cebeon lijkt deze problematiek niet te zijn opgenomen.

- Hoe valt dit te rijmen met het doel een vraaggestuurd model te ontwikkelen?

4

In de brief staat dat het belangrijk is dat er een zorgvuldige overgangsregeling komt en dat daar € 21 miljoen voor beschikbaar wordt gesteld.

- Wel vinden de leden van de PvdA-fractie dat een zorgvuldige overgangsregeling ook rekening moet houden met de problematiek van New Towns.
- Verder horen deze leden geluiden dat de informatie van het CIZ vaak niet eenduidig is en «mist» op de lijn veroorzaakt. Sommige CIZ-kantoren hebben voor de troepen uitgelopen door in 2008 bij het indiceren al uit te zijn gegaan van de te verwachten regelgeving voor 2009. Andere CIZ-kantoren hebben dit niet gedaan. Met name voor cliënten blijkt de informatie verwarrend te zijn, wat weer leidt tot veel onzekerheid. Hoe gaat de staatssecretaris deze mist en onzekerheid oplossen?
- Is er naast demografische gegevens ook rekening gehouden met

sociaal-economische gegevens? Analoog aan het objectieve verdeelmodel voor de Wmo?

Tot slot hebben de leden van de PvdA-fractie nog enkele vragen waarop zij graag een antwoord van de staatssecretaris zien.

5
Kan de staatssecretaris aangeven op welke wijze centrumgemeenten die (meer dan € 0,5 miljoen) erop achteruit gaan bij invoering van de nieuwe verdeelsleutel hun huidige capaciteitsniveau kunnen handhaven?

6
Kan de staatssecretaris aangeven of de middelen uit de doeluitkering MO voldoende zijn voor het in stand houden van een adequaat niveau aan collectieve voorzieningen; voorzieningen waarvoor een indicatiestelling niet vereist is?

7
Wat gaat de staatssecretaris doen voor cliënten van instellingen die voorzieningen moeten sluiten door de herverdeling?

8
Kan de staatssecretaris aangeven op welke wijze wordt geborgd dat nadeelgemeenten in staat zullen zijn te investeren in de uitvoering van hun Stedelijk Kompas?

Vragen en opmerkingen van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennis genomen van de verdeelsleutel maatschappelijke opvang. Deze leden vragen waarom niet gekozen is voor een open eind financiering. Op welke wijze is de zorgvraag bepaald? Mochten gemeenten tekort komen, is de staatssecretaris dan wel bereid hierover in overleg te treden?

De leden van de SP-fractie hebben daarnaast nog de volgende vragen.

1
Kan de staatssecretaris aangeven op welke wijze centrumgemeenten die (meer dan € 0,5 miljoen) erop achteruit gaan bij invoering van de nieuwe verdeelsleutel hun huidige capaciteitsniveau kunnen handhaven?

2
Kan de staatssecretaris aangeven of de middelen uit de doeluitkering MO voldoende zijn voor het in stand houden van een adequaat niveau aan collectieve voorzieningen voor maatschappelijke opvang? Het gaat dan om de voorzieningen waarvoor geen indicatiestelling vereist is.

3
Wat gaat de staatssecretaris doen voor cliënten van instellingen die voorzieningen moeten sluiten door de herverdeling?

4
Kan de staatssecretaris aangeven hoe zij kapitaalvernietiging in de vorm van sluiting van opvangvoorzieningen op lokaal niveau – vanwege de nieuwe verdeelsleutel – gaat voorkomen?

5
Op welke wijze gaat de staatssecretaris rekening houden met de onevenwichtige verdeling van de compensatiemiddelen OB psychosociaal? Bestaat de mogelijkheid om de middelen voor psychosociale ondersteu-

ning buiten het model te houden, nu de omvang van deze middelen gebaseerd is op individuele indicatiebesluiten en zorglevering aan specifieke cliënten?

6

Kan de staatssecretaris aangeven hoe de overgangsregeling eruit gaat zien en wat de te verwachten eindsituatie na afloop van de overgangsregeling is voor alle centrumgemeenten?

7

Kan de staatssecretaris aangeven op welke wijze wordt geborgd dat nadeelgemeenten in staat zullen zijn te investeren in de uitvoering van hun Stedelijk Kompas?

Vragen en opmerkingen van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de brief van de staatssecretaris over het verdeelmodel maatschappelijke opvang. De brief is een aankondiging van het verdeelmodel, zoals dat volgende maand gepresenteerd zal worden. Wel worden in de brief de randvoorwaarden geschetst waarbinnen Cebeon het verdeelmodel heeft opgesteld. De leden van de VVD-fractie hebben hier nog een enkele vraag en opmerking bij.

De leden van de VVD-fractie zijn blij dat het model zodanig wordt opgesteld dat er geen open eind financiering komt, mede ook omdat de specifieke uitkering niet als kostendekkend is bedoeld. Het hoofddoel van de herverdeling is een eerlijker verdeling van de specifieke uitkering. Kan de staatssecretaris aangeven wat er oneerlijk was aan de vorige regeling?

Kan de staatssecretaris aangeven wat haar handelingen zullen zijn als het door Cebeon gepresenteerde model niet voldoet aan de opdracht? Dit is op basis van de brief van de staatssecretaris een mogelijkheid. Een tweede mogelijkheid is dat de VNG het voorstel zal afwijzen. Zou de staatssecretaris kunnen aangeven wat haar handelingen in dat geval zullen zijn?

De staatssecretaris stelt € 21 miljoen beschikbaar voor de overgangsregeling. De leden van de VVD-fractie vragen of de staatssecretaris kan aangeven hoe dat geld verdeeld gaat worden en waarop dit bedrag is gebaseerd.

Vragen en opmerkingen van de ChristenUnie-fractie

De leden van de van de ChristenUnie-fractie ontvangen graag antwoord op de volgende vragen.

1

Kan de staatssecretaris aangeven of de middelen uit de specifieke doeluitkering maatschappelijke opvang voldoende zijn voor het in stand houden van een adequaat niveau aan collectieve voorzieningen voor maatschappelijke opvang?

2

Kan de staatssecretaris aangeven op welke wijze wordt geborgd dat nadeelgemeenten in staat zullen zijn te investeren in de uitvoering van hun Stedelijk Kompas?

3

Een effectief beleid op het gebied van maatschappelijke opvang leidt tot een veiliger samenleving. Ziet de staatssecretaris bij de financiering van de maatschappelijke opvang ook een rol weggelegd voor andere departementen, zoals bijvoorbeeld Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties?

4

Op welke wijze is in het nieuwe verdeelmodel rekening gehouden met de specifieke problematiek van de New Towns?

5

Een aantal voorzieningen in de maatschappelijke opvang is uitgegroeid tot AWBZ-voorziening. Deelt de staatssecretaris de mening dat de voorzieningen die de centrumgemeenten uit de specifieke doeluitkering betalen ook daadwerkelijk tot het domein van de maatschappelijke opvang moeten behoren en niet tot het domein van de AWBZ? Zo ja, welke consequenties verbindt de staatssecretaris hier dan aan?

6

Op welke wijze gaat de staatssecretaris rekening houden met de onevenwichtige verdeling van de compensatiemiddelen OB psychosociaal? Bestaat de mogelijkheid om de middelen voor psychosociale ondersteuning buiten het model te houden, nu de omvang van deze middelen gebaseerd is op individuele indicatiebesluiten en zorglevering aan specifieke cliënten?

7

Kan de staatssecretaris aangeven hoe de overgangsregeling eruit gaat zien en op basis van welke criteria de centrumgemeenten hierop aanspraak kunnen maken?

8

Is de staatssecretaris bereid het eindrapport van Cebeon zo spoedig mogelijk naar de Kamer te zenden?

II. REACTIE VAN DE STAATSSECRETARIS

Reactie op vragen en opmerkingen van de CDA-fractie

1

Hieronder staat op welke wijze rekening is gehouden in het door Cebeon voorgestelde verdeelmodel met de door de leden van de CDA-fractie genoemde criteria:

- *Strikt onderscheid tussen gemeentelijke en AWBZ-voorzieningen*
Cebeon heeft de uitgaven voor de Wmo-prestatievelden maatschappelijke opvang, OGGz en verslavingsbeleid expliciet afgebakend van andere wettelijke kaders zoals de Awbz, de Zvw en de Wet op de jeugdzorg. Cebeon heeft in het bijgevoegde eindrapport ook een becijfering gemaakt van de huidige gemeentelijke uitgaven aan voorzieningen voor maatschappelijke opvang die (op onderdelen) mogelijk thuishoren in andere wettelijke kaders. Cebeon heeft voorgesteld de komende vier jaar deze voorzieningen buiten het objectieve deel van de verdeelsystematiek te houden. Dit voorstel is in het bestuurlijk overleg van 4 maart 2008 met de VNG overgenomen.
- *Zo eenvoudig mogelijk*
Een voorwaarde voor het nieuwe model was dat het gekenmerkt zou worden door eenvoud in termen van het aantal maatstaven en de vormgeving daarvan. Dat is gebeurd doordat Cebeon, waar mogelijk,

heeft voorgebouwd op maatstaven die al onderdeel uitmaken van de huidige verdeelsystematiek die 10 jaar geleden is opgesteld door de Raad voor de financiële verhoudingen.

– *Zo min mogelijk herverdelingseffecten*

Het doel van voorgestelde model is een eerlijker verdeling van het bestaande budget voor de specifieke uitkering maatschappelijke opvang, OGGz en verslavingsbeleid. Dat is nodig omdat er nu grote verschillen zijn in de mate waarin centrumgemeenten de kosten voor maatschappelijke opvang, OGGz en verslavingsbeleid dekken met eigen middelen, naast de specifieke uitkering. Een onvermijdelijk gevolg van een eerlijker verdeling c.q. herverdeling is dat er gemeenten zijn die, als het model wordt ingevoerd, een lagere uitkering zullen krijgen. Dat valt in mijn ogen te rechtvaardigen als hierdoor vooral gemeenten die de afgelopen jaren bovengemiddeld eigen middelen ingezet hebben, een hogere uitkering gaan krijgen. Bovendien heb ik met de VNG afspraken gemaakt over een zorgvuldig invoeringstraject.

– *Gemeenten die een dure verblijfsvoorziening hebben betaald mogen niet de dupe worden*

Cebeon heeft rekening gehouden met gemeenten die de afgelopen jaren een dure verblijfsvoorziening hebben betaald. Cebeon heeft namelijk de middelen, die gemoeid zijn met door gemeenten gefinancierde voorzieningen die (mogelijk) thuishoren in andere wettelijke kaders dan de Wmo, vooralsnog buiten het objectieve deel van de verdeelsystematiek gehouden. Het voorstel is dat gemeenten vier jaar de gelegenheid krijgen om te komen tot een heldere afbakening naar relevante (wettelijke) kaders waaruit deze voorzieningen in de toekomst kunnen worden betaald. Ik heb toegezegd daarvoor de randvoorwaarden te willen scheppen.

2

De gezamenlijke opdracht van VWS en VNG aan Cebeon was om een vraaggestuurd verdeelmodel op te stellen dat niet uitgaat van open eind financiering en aandacht heeft voor preventie en het belonen van goed gedrag. Het voorgestelde verdeelmodel houdt rekening met de ambities van de Stedelijke Kompassen, wanneer ervan uitgegaan wordt dat deze ambities gebaseerd zijn op de vraag van de doelgroep. De doelgroepgegevens uit de Stedelijke Kompassen hebben voor Cebeon waardevolle en bruikbare informatie opgeleverd over (verschillen in) de «caseload» van centrumgemeenten. Het voorgestelde model is vraaggestuurd omdat Cebeon een uitgebreide uitgaven- en verschillenanalyse verricht heeft van het uitgavenniveau van de 43 centrumgemeenten. Door deze analyse heeft Cebeon een beeld verkregen van de relevante uitgavenniveaus van centrumgemeenten. Ook heeft Cebeon inzicht gekregen in relevante achtergrondfactoren die van invloed zijn op verschillen in de vraag en daarmee samenhangende uitgaven tussen centrumgemeenten. In 2008 heeft het ministerie alle binnengekomen Stedelijke Kompassen beoordeeld op de vraag of de aanpak en doelstellingen van de Stedelijke Kompassen vergelijkbaar zijn met die van het Plan van aanpak van de G4. Voorts is gekeken naar de financiële onderbouwing. Kompassen die goed onderbouwd waren, heb ik ter kennis gebracht van de betrokken zorgkantoren zodat het zorgkantoor geïnformeerd is over de te verwachten zorgbehoefte in de AWBZ in het kader van het Stedelijk Kompas.

3

In 2006 en 2007 hebben de G4 een beroep kunnen doen op voor het Plan van aanpak geormerkte AWBZ-middelen. In de Voortgangsrapportage maatschappelijke opvang 2007 heb ik u gemeld dat met ingang van 2008 de AWBZ-middelen voor het Plan niet langer «geormerkt» beschikbaar gesteld worden. Gegeven de financiële problemen in de AWBZ, vond ik

het niet langer verantwoord om op voorhand een bedrag te oormerken waarvan niet vaststaat dat dat in zijn geheel aangewend gaat worden voor het doel waarvoor het geormerkt wordt. Ik wil binnen de AWBZ niet de ene doelgroep boven de andere stellen zetten. Voor iedereen geldt het recht op zorg. Dat geldt dus ook voor de doelgroep van het Plan van de G4 en de Stedelijke Kompassen van de andere centrumgemeenten. Daarom heb ik, zoals hierboven aangegeven, zorgkantoren die het aangaat geïnformeerd over de te verwachten zorgbehoefte in de AWBZ in het kader van het Stedelijk Kompas. Ook staat het Stedelijk Kompas vermeld in Leidraad zorginkoop 2009–2010 voor de zorgkantoren. Daarnaast heb ik de centrumgemeenten ondersteuning toegezegd bij de opstelling van hun begroting gegeven de veranderingen in de AWBZ.

4

De randvoorwaarden waaronder het model wordt ingevoerd staan in de brief waarmee deze antwoorden zijn aangeboden.

5

Het rapport van Cebeon heb ik bij mijn reactie op deze vragen gevoegd.

Vragen en opmerkingen van de PvdA-fractie

1

Een MO-instelling kan de kosten voor begeleiding die voorafgaan aan de diagnosestelling declareren bij de gemeente. Tot 2009 konden instellingen deze kosten ten laste van de AWBZ brengen, wanneer er sprake was van begeleiding van cliënten op basis van de grondslag psychosociaal probleem. Door het schrappen van deze grondslag uit de AWBZ voor de functie ondersteunende begeleiding is dat niet langer mogelijk. De centrumgemeenten maatschappelijke opvang zijn hiervoor gecompenseerd. Dat dergelijke kosten ten laste van de gemeente komen, is geen oneigenlijk gebruik van de Wmo. Het bereiken en begeleiden van kwetsbare mensen behoort tot de taken van de prestatievelen maatschappelijke opvang en OGGz. De regel is dat de te leveren AWBZ-gefinancierde zorg pas kan ingaan vanaf de datum waarop de indicatie is afgegeven. Er bestaat geen mogelijkheid van financiering met terugwerkende kracht. De «zoek, vindt en motivatie»-fase kan niet uit de AWBZ gefinancierd worden als daaraan geen indicatiebesluit ten grondslag ligt. Dat is niet vreemd, want dit zijn gemeentelijke taken die gerekend kunnen worden tot de maatschappelijke opvang (het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door een of meer problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving) of de OGGz (het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg, het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen, het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg). Voor alle duidelijkheid, cliënten met psychiatrische problemen die niet alleen begeleiding, maar ook behandeling nodig hebben, kunnen een beroep op de Zvw doen.

2

Indien cliënten met een lichte psychiatrische aandoening begeleiding nodig hebben, staan daarvoor twee wegen open. Er blijft aanspraak op AWBZ-begeleiding mogelijk, als zij die nodig hebben om te voorkomen dat zij door hun matige of ernstige beperking als gevolg van hun aandoening het risico lopen te verwaarlozen of opgenomen te worden. Als die aanspraak niet aan de orde is, kan iemand hulp zoeken in de naaste omge-

ving of in het kader van de Wmo een beroep doen bij de gemeente of daar begeleiding te regelen valt. Immers, de Wmo omvat ook:

- het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem, en
- het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijke verkeer.

Het is aan de gemeenten hoe zij de toegang tot voorzieningen hiervoor geregeld hebben.

3

Het Cebeon-model is vraaggestuurd. Cebeon heeft daartoe de verschillen tussen de uitgaven van de 43 centrumgemeenten geanalyseerd. Ook heeft Cebeon inzicht verworven in de relevante achtergrondfactoren die van invloed zijn op verschillen in de vraag en daarmee samenhangende uitgaven tussen centrumgemeenten. Verder heeft Cebeon rekening gehouden met het feit dat een aantal centrumgemeenten in meer of mindere mate nog in een startfase verkeert. Door uit te gaan van een basisniveau zijn deze centrumgemeenten in een gelijkwaardige uitgangssituatie gebracht ten opzichte van centrumgemeenten in een meer structurele fase. De specifieke problematiek van «New Towns» heeft ook te maken met de snelle groei van een stad. Cebeon heeft in overweging gegeven hiervoor een extra maatstaf op te nemen. Gegeven de geringe meerwaarde is dit voorstel niet overgenomen.

4

De signalen dat sommige CIZ-kantoren bij het indiceren in 2008 al vooruitgelopen zijn op de te verwachten regelgeving in 2009 zijn mij bekend. Het CIZ heeft dit ook steeds opgenomen met de betreffende kantoren. Inmiddels zijn zowel in de beleidsregels indicatiestelling AWBZ als in de indicatiewijzer van het CIZ (de werkinstructies) de begrippen licht, matig en zwaar toegelicht en nader uitgewerkt. Hiermee wordt een uniforme indicatiestelling bevorderd. Ook vindt de eerste tijd bij de indicatiestelling voor de functie begeleiding een extra check plaats door na de eerste beoordeling door een indicatiesteller, er een tweede indicatiesteller naar te laten kijken. Uniformering in de indicatiestelling blijft voor VWS en CIZ een voortdurend aandachtspunt.

Het door Cebeon opgestelde verdeelmodel kent analoog aan het verdeelmodel voor de Wmo zowel demografische (bijvoorbeeld aantal inwoners onder de 65 jaar, aantal jongeren 10–15 jaar) als sociaal-economische (bijvoorbeeld aantal uitkeringsontvangers, aantal huishoudens met laag inkomen, aantal minderheden) gegevens.

5

De doelstelling van de herverdeling is om te komen tot een eerlijker verdeling van het bestaande budget voor de specifieke uitkering maatschappelijke opvang, OGGz en verslavingsbeleid. Dat is nodig omdat er nu grote verschillen zijn in de mate waarin centrumgemeenten de kosten voor maatschappelijke opvang, OGGz en verslavingsbeleid dekken met eigen middelen, naast de specifieke uitkering. Een onvermijdelijk gevolg van een herverdeling is dat er gemeenten zijn die, als het model wordt ingevoerd, een lagere uitkering zullen krijgen. Dat valt in mijn ogen te rechtvaardigen als hierdoor vooral gemeenten, die de afgelopen jaren bovengemiddeld eigen middelen ingezet hebben, een hogere uitkering krijgen. Hierdoor krijgen die gemeenten een beloning voor goed gedrag.

Dat laat onverlet dat ook deze gemeenten hierna nog steeds de nodige eigen middelen zullen moeten inzetten, wanneer zij hun huidige capaciteitsniveau willen handhaven. Het eindresultaat van invoering van het Cebeon-model is dat grosso modo alle 43 centrumgemeenten op vergelijkbare wijze eigen middelen inzetten naast de specifieke uitkering. Deze zo evenwichtig mogelijke verdeling van het bestaande budget vraagt wel een solidaire opstelling van de gemeenten. Dat wil zeggen, dat gemeenten accepteren dat als gevolg van een objectieve verdeling andere gemeenten een hogere uitkering krijgen, ook als dat tot gevolg heeft dat hun uitkering verlaagd wordt.

Het voorgaande impliceert dat centrumgemeenten, die er dan (meer € 0,5 mln.) op achteruitgaan moeten nagaan of zij hun huidige capaciteitsniveau willen handhaven, hetzij door een doelmatiger beleid, hetzij door meer eigen middelen in te zetten, of dat ze kiezen voor een versobering van hun capaciteitsniveau.

6

De specifieke uitkering maatschappelijke opvang, OGGz en verslavingsbeleid is vanaf het begin niet kostendekkend geweest. Centrumgemeenten hebben altijd eigen middelen vrijgemaakt om een deel van de kosten voor de maatschappelijke opvang te bekostigen. In de mate waarin dat gebeurt bestaan er nu grote verschillen. Cebeon heeft het totaal aan relevante kosten voor maatschappelijke opvang, OGGz en verslavingsbeleid becijferd op € 458 mln. Daarvan wordt € 280 mln. bekostigd uit de specifieke uitkering en € 178 mln. uit eigen gemeentelijke middelen. Daarmee kan in mijn ogen een adequaat niveau van collectieve voorzieningen voor maatschappelijke opvang, OGGz en verslavingsbeleid in stand worden gehouden.

7

Een onvermijdelijk gevolg van een herverdeling is dat er gemeenten zijn die, als het model wordt ingevoerd, een lagere uitkering zullen krijgen. Ik zal zorg dragen voor een zorgvuldige overgangsregeling waardoor gemeenten die een lagere uitkering krijgen voldoende tijd hebben om zich daarop voor te bereiden. Zoals ik bij het antwoord op vraag 5 al heb aangegeven, vraagt de doorvoering van het model een solidaire opstelling van gemeenten. Ik verwacht daarom niet dat door de herverdeling instellingen moeten sluiten. Te allen tijde moet voorkomen worden dat mensen door de herverdeling op straat komen. Dat moet mogelijk zijn als gemeenten voldoende tijd krijgen zich voor te bereiden op een lagere uitkering.

8

Het antwoord op vraag 5 impliceert dat nadeelgemeenten meer zullen moeten bijdragen uit eigen gemeentelijke middelen om hun investeringen in hun Stedelijk Kompas te dekken. Dat valt niet alleen te rechtvaardigen uit het doel van de herverdeling, namelijk een eerlijker verdeling van het bestaande budget. Het valt ook te rechtvaardigen omdat deze investeringen ertoe bijdragen dat het niet alleen beter gaat met de doelgroep van het Stedelijk Kompas. Ook de samenleving als geheel profiteert hiervan omdat – zo leert de ervaring met het Plan van aanpak van de G4 – de kosten voor politie, justitie en verzekeringsmaatschappijen zullen afnemen.

Vragen en antwoorden van de SP-fractie

1

Zie het antwoord op vraag 5 van de PvdA-fractie.

2

Zie het antwoord op vraag 6 van de PvdA-fractie.

3

Zie het antwoord op vraag 7 van de PvdA-fractie.

4

Een onvermijdelijk gevolg van een herverdeling is dat er gemeenten zijn die, als het model wordt ingevoerd, een lagere uitkering zullen krijgen. Ik zal zorg dragen voor een zorgvuldige overgangsregeling waardoor gemeenten die een lagere uitkering krijgen voldoende tijd hebben om zich daarop voor te bereiden. Zoals ik bij het antwoord op vraag 5 van de PvdA-fractie heb aangegeven, vraagt de doorvoering van het model een solidaire opstelling van gemeenten. Ik verwacht daarom niet dat door de herverdeling instellingen moeten sluiten. Te allen tijde moet voorkomen worden dat mensen door de herverdeling op straat komen, maar ik kan niet op voorhand aangeven dat sluiting van een instelling uitgesloten is. Dat is aan de gemeenten.

Centrumgemeenten die een lagere uitkering krijgen zullen moeten nagaan of zij hun huidige capaciteitsniveau willen handhaven, hetzij door een doelmatiger beleid, hetzij door meer eigen middelen in te zetten, of dat ze kiezen voor een versobering van hun capaciteitsniveau.

5

De onevenwichtige verdeling van de compensatiemiddelen OB psychosociaal is het directe gevolg van de verdeling in de AWBZ van het gebruik van functie OB-algemeen op basis van de grondslag psychosociaal probleem. De centrumgemeenten maatschappelijke opvang hebben ter compensatie van het schrappen van deze grondslag voor deze functie € 30 mln. ontvangen. Met de VNG heb ik afgesproken dat deze middelen toegevoegd worden aan de specifieke uitkering maatschappelijke opvang, in 2009 historisch verdeeld worden en vanaf 2010 op basis van de nieuwe verdeelsleutel. Er is geen aanleiding die afspraken te herzien.

6

Voor de overgangsregeling verwijs ik naar de brief waarmee deze antwoorden aangeboden zijn. In het bijgevoegde eindrapport van Cebeon staat te verwachten eindsituatie opgenomen in tabel 7.1.

7

Zie het antwoord op vraag 8 van de PvdA-fractie.

Vragen en opmerkingen van de VVD-fractie

1

De doelstelling van de herverdeling is om te komen tot een eerlijker verdeling van het bestaande budget voor de specifieke uitkering maatschappelijke opvang, OGGz en verslavingsbeleid. Het oneerlijke van de huidige situatie is, dat er nu onevenredig grote verschillen zijn in de mate waarin centrumgemeenten de kosten voor maatschappelijke opvang, OGGz en verslavingsbeleid dekken met eigen middelen naast de specifieke uitkering.

2

Het bij deze antwoorden gevoegde verdeelmodel van Cebeon voldoet m.i. aan de opdracht. Dat is ook de opvatting van de .

3

In het bijgevoegde eindrapport van Cebeon is in tabel 7.1 de te verwachten eindsituatie opgenomen. Daarin staat ook te lezen hoe de beschikbare € 21 mln. ingezet wordt om te komen tot een zachte landing van het

model. Deze middelen zijn indertijd toegezegd door de vorige minister van Financiën.

Vragen en opmerkingen van de ChristenUnie-fractie

1

Zie het antwoord op vraag 6 van de van de PvdA-fractie.

2

Zie het antwoord op vraag 8 van de van de PvdA-fractie.

4

Zie het antwoord op vraag 3 van de van de PvdA-fractie.

5

Ik deel de opvatting dat de voorzieningen die de centrumgemeenten bekostigen uit de specifieke uitkering maatschappelijke opvang, Oggz en verslavingsbeleid ook daadwerkelijk tot het domein van deze drie prestatievelden uit de Wmo moeten behoren. In dat verband is het belang dat Cebeon ten behoeve van het verdeelmodel de uitgaven voor deze prestatievelden heeft afgebakend van andere wettelijke kaders zoals de Awbz, de Zvw en de Wet op de jeugdzorg. Cebeon heeft in het bijgevoegde eindrapport ook een becijfering gemaakt van de huidige gemeentelijke uitgaven aan voorzieningen voor maatschappelijke opvang die (op onderdelen) mogelijk thuishoren in andere wettelijke kaders. Cebeon heeft voorgesteld de komende vier jaar deze voorzieningen buiten het objectieve deel van de verdeelsystematiek te houden. Dit voorstel is overgenomen in het bestuurlijk overleg met de VNG op 4 maart 2008 over het voorgestelde verdeelmodel.

6

Zie het antwoord op vraag 5 van de SP-fractie.

7

Zie het antwoord op vraag 6 van de SP-fractie.

8

Het eindrapport van Cebeon heb ik met de antwoorden op de gestelde vragen meegezonden.¹

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.